

Styreansvar og forsikring

Artikkelen er forfattet av:

Senioradvokat
Hans Kenneth Viga
Advokatfirmaet Wiersholm,
Mellbye & Bech

Han jobber primært med forsikring og erstatning og bistår jevnlig kunder av norske og utenlandske forsikringselskaper med å forsvare seg mot erstatningskrav, herunder krav mot selskapets styremedlemmer, daglig leder og revisor.

Antall erstatningskrav fremmet mot selskapets styremedlemmer og daglig leder har økt siden innføringen av nye aksjelover¹ i 1997. Det samme gjelder antall fellende dommer.

Forfatteren anbefaler derfor at styremedlemmer og daglig leder ikke påtar seg et slikt verv uten å vurdere å kreve at selskapet tegner **forsikring for deres personlige ansvar**.

En følge av dette er at selskapene oftere enn tidligere kjøper styreansvarsforsikring for sine styremedlemmer og daglig leder. Tegning av forsikring er imidlertid et tveegget sverd: Selv om forsikringen beskytter styremedlemmene og daglig leder økonomisk ved å dekke advokatkostnadene ved å forsvare seg mot berettigede og uberettigede krav samt et eventuelt erstatningsansvar, er det grunn til å tro at krav i flere tilfeller ikke ville blitt fremmet mot ledelsen hadde denne vært uten forsikringsdekning. Kreditorer ville heller forholdt seg til andre aktører med forsikringsdekning, typisk revisor eller selskapets advokat. Forfatteren mener likevel at fordelene med å ha forsikringsdekning oppveier ulempene, og anbefaler at styremedlemmer og daglig leder ikke påtar seg et slikt verv uten å vurdere å kreve at selskapet tegner forsikring for deres personlige ansvar. I mange tilfeller vil det også være i aksjonærenes interesse at styremedlemmene og daglig leder har forsikringsdekning, ettersom et forsikringselskap er et bedre økonomisk solid dekningsobjekt

enn en privatperson, skulle ledelsen påføre selskapet tap. Ved tegningen bør selskapet og styremedlemmer/den daglige leder forsikre seg om at ansvarsforsikringen også dekker det objektive ansvaret for innbetalt aksjekapital i aksjelovens § 2–19.

Tendenser

Forut for innføringen av «nye» aksjelover den 1. januar 1999, ble det fremmet relativt få krav mot selskapets styremedlemmer og daglig leder, og enda færre av kravene endte opp i domstolene. Årsakene kan ha vært flere, som for eksempel uklare pliktregler i de tidligere aksjelovene og manglende kunnskap i markedet om ledelsens erstatningsansvar. Det er også grunn til å tro at kreditorer og bostyrer tidligere anså det som mer formålstjenlig i stedet å fremme krav mot revisor, som både hadde profesjonsansvar og «dype lommer» i form av lovpålagt forsikring.

Etter ikrafttredelsen av de «nye» aksjelovene i 1999 har antall krav mot selskapets styremedlemmer og daglig leder økt markant. Siden 1999 har det blitt avsagt fem dommer i Høyesterett, nesten 40 i lagmannsretten og mer enn det dobbelte i tingretten. Vi vil anta at det i tillegg fremmes et betydelig antall krav hvert år som ikke blir gjenstand for domstolsbehandling, enten fordi de trekkes, eller fordi det inngås forlik. Ifølge Finansavisen er det minst én styreansvarssak i domstolene hver måned.²

Det var tidligere en tendens til at selskapets enkeltkreditorer stod for den største

delen av kravene mot selskapets ledelse. De siste årene, særlig etter finanskrisen inntraff, er tendensen snudd, og vi ser nå oftere enn før at det er konkursboene som fremmer kravene. Nesten 5600 bedrifter gikk konkurs i 2010, og pr. 1. juli 2011 har allerede 3100 bedrifter gått konkurs i år. I kjølvannet av konkurser blir gjerne selskapets disposisjoner nøye vurdert opp mot dets økonomi forut for konkursen. Mens bostyrer tidligere begrenset seg til å vurdere de eventuelle strafferettslige sidene av styrets og daglig leders disposisjoner, fremmes det nå også erstatningskrav.

Samtidig som antall krav øker, tegnes det også vesentlig flere styreansvarsforsikringer enn tidligere. I det norske markedet tilbyr blant annet If Skadeforsikring NUF, Tryg Forsikring AS, Gjensidige Forsikring ASA, Chartis Europe S.A., Codan Forsikring AS og syndikater i Lloyds styreansvarsforsikring.

Styreansvarsforsikringene kan ha noe ulik utforming fra selskap til selskap, men har samme hovedinnhold, nemlig at den dekker det erstatningsansvaret styremedlemmene og daglig leder måtte pådra seg, samt utgifter til advokat for å forsvare seg mot kravet. Det sistnevnte elementet kan være det viktigste for et styremedlem i en tid hvor det fremmes mange uberettigede krav. Noen forsikringer utvider personkretsen som er dekket, noe vi kommer tilbake til under punktet Nærmere om forsikringsdekningen.

² Artikkel i Finansavisen 30. august 2010.

AKTUARBREGNINGER OG TJENESTER

Kollektiv pensjonsforsikring og AFP.
Aktuarberegning av pensjonsforpliktelser utføres av NIA til konkurransedyktige priser. Hurtig leveringstid.

NIA – Nordic Insurance Administration AS

Forskningsparken –Gaustadalleen 21 – 0349 Oslo
Tlf: 22 95 82 70 – Fax: 22 95 82 71 – E-post: nia@aktuar.com

¹ Ny aksjelov og allmennaksjelov i 1997 (begge trådte i kraft den 1. januar 1999).

Selskapsrett

For å sette forsikringsbehovet i perspektiv, vil vi i punktet Styreansvaret i korte trekk redegjøre for styreansvaret slik det fremstår etter norsk rett. Under punktet Nærmere om forsikringsdekningen vil vi redegjøre for innholdet i den standard forsikringsdekning som tilbys i markedet. Til slutt, under punktet Fordeler og ulemper med å tegne styreansvarsforsikring, vil vi drøfte fordeler og ulemper med at ledelsen har ansvarsforsikring for sitt virke.

Styreansvar i korte trekk

Det rettslige utgangspunktet

Erstatningsansvaret er hjemlet i lov om aksjeselskaper og lov om allmennaksjeselskaper, begge av 13. juli 1997 (heretter «**aksjelovene**»), som trådte i kraft den 1. januar 1999. Aksjelovens § 17–1 lyder:

«§ 17–1. Erstatningsansvar

(1) Selskapet, aksjeeier eller andre kan kreve at daglig leder, styremedlem, medlem av bedriftsforsamlingen, gransker eller aksjeeier erstatter skade som de i den nevnte egenskap forsettlig eller uaktsomt har voldt vedkommende.

(2) Selskapet, aksjeeier eller andre kan også kreve erstatning av den som forsettlig eller

uaktsomt har medvirket til skadevolding som nevnt i første ledd. Erstatning kan kreves av medvirkeren selv om skadevolderen ikke kan holdes ansvarlig fordi han eller hun ikke har utvist forsett eller uaktsomhet.»

Ikke bare styremedlem, men også daglig leder, medlem av bedriftsforsamling, gransker eller aksjeeier kan i medhold av aksjelovens § 17–1 holdes erstatningsrettslig ansvarlig for tap de har påført vedkommende. I praksis blir oftest styremedlemmene stilt til ansvar, og i noen grad selskapets ledelse. Annet avsnitt om at også medvirkeren kan holdes ansvarlig selv om styremedlemmet ikke har utvist skyld, ble inntatt ved lovendring i 2006 med virkning fra 1. januar 2007, og er ment å ramme personer i selskapet som typisk tilskynder styremedlemmet til å treffe en skadevoldende beslutning, for eksempel aksjonærer og andre tillitsvalgte.³

Erstatningsansvaret er knyttet til skade voldt «i den nevnte egenskap». Dette var en presisering som kom inn i bestemmelsen ved lovendring i 2006 med virkning fra 1. januar 2007, som tok sikte på å klargjøre,

³ Ot. prp. 55 (2005–2006) s. 114.

dog ikke endre gjeldende rett.⁴ Det vil således være normalt å vurdere ansvarssubjektets handlinger og unnlater opp mot dets konkrete plikter i aksjelovene. For et styremedlem vil dette i all hovedsak være forvaltningsplikten i aksjelovens § 6–12, tilsynsplikten i aksjelovens § 6–13, handleplikten i aksjelovens §§ 3–4 og 3–5, og ansvaret for innbetalt aksjekapital i aksjelovens § 2–19. For en daglig leder vil det være den daglige ledelse i aksjelovens § 6–14. Disse pliktene kommer vi nærmere tilbake til under punktene Forvaltningsplikten, Tilsynsansvaret, Handleplikten, Styrets objektive ansvar for at aksjekapitalen er innbetalt og Daglig leders plikter. Et styremedlem og daglig leder kan også pålegges ansvar for annen opptreden. Det er avsagt flere dommer hvor styremedlem og daglig leder har blitt idømt erstatningsansvar for å ha direkte misledet selskapets kunder eller å ha opptrådt illojalt mot selskapet, uten at det kan sies at han har brutt noen av de nevnte konkrete pliktene i aksjeloven.

Et godt eksempel på illojal opptreden finner vi i en nylig avsagt dom av Borgarting lagmannsrett (LB-2010–70 789) hvor en tidligere styreformann i selskapet Martin Østbye AS ble dømt til å erstatte selskapet over NOK 1,4 millioner. Styreformannen hadde inngått en fremleieavtale på vegne av selskapet hvor fremleier avtalte å betale NOK 100 000,- i kvartalet. Kun 1/3 av avtalt leie ble bokført, og resten ble betalt kontant og beholdt av styreformannen. Lagmannsretten fant det ikke nødvendig å statuere brudd på en bestemt plikt i aksjeloven, da hans opptreden måtte anses å være grovt illojal mot selskapet.

Et godt eksempel på et tilfelle hvor daglig leder måtte erstatte en kundes tap fordi han villedet kunden, finner vi i Høyesteretts dom inntatt i Rt. 1998 s. 276 («Car & Driver»). I denne saken hadde selskapet solgt en bil hvor daglig leder (som også var styreformann) hadde oppgitt til kunden at kilometerstanden på bilen var 28 000 km, til tross for at det fremgikk at bilen hadde kjørt 38 000 km i de papirene den daglige lederen selv hadde mottatt da han kjøpte bilen. Det viste seg senere at bilen faktisk hadde kjørt 110 000 km. Høyesterett fant at kunden ikke ville kjøpt bilen hadde han vært kjent med at bilen hadde kjørt over 28 000 km, og dømte den daglige lederen til å erstatte kundens tap.

⁴ Ot. prp. 55 (2005–2006) s. 167.

ANSVARLIG: Daglig leder, medlem av bedriftsforsamling, gransker eller aksjeeier kan i medhold av aksjelovens § 17–1 holdes erstatningsrettslig ansvarlig for påførte tap.

Ettersom erstatningsansvaret er knyttet til opptreden i «egenskap» av å inneha et formelt verv i selskapet, kan ikke et styremedlem holdes ansvarlig for beslutninger det ikke har vært med på, eller tap som allerede var oppstått da vedkommende tiltrådte vervet. Det vil nok likevel være en flytende overgang mot tilfeller hvor styremedlemmet burde grepet inn og krevd en retting av en uholdbar situasjon med skadepotensial. I sistnevnte tilfelle kan det lett oppstå ansvar.

Ansvaret er *personlig og individuelt*, og ikke subsidiært til selskapets ansvar. Medlemmet av selskapet som blir holdt personlig ansvarlig, kan således ikke avvise ansvar ved å anføre at skadelidte først må kreve erstatning fra selskapet, jf. Høyesteretts dom inntatt i Rt. 1998 s. 276 («Car & Driver AS»).

Tre vilkår må være til stede for at medlemmet av selskapets ledelse skal bli erstatningsansvarlig etter aksjelovens § 17–1:

1. Det må foreligge et ansvarsgrunnlag (forsettlig eller uaktsom opptreden/passivitet)
2. Det må foreligge et økonomisk tap
3. Det må være adekvat sammenheng mellom den uaktsomme/forsettlige handlingen/unnlåtelsen av medlemmet av selskapets ledelse og tapet.

I motsetning til revisorer og advokater, har ikke et styremedlem eller daglig leder et profesjonsansvar. Det betyr at det ikke skal legges til grunn en skjerpet aktsomhetsnorm. Unntak gjelder hvor medlemmet behandler et tema han har særlig innsikt i. Et styremedlem som er advokat med skatt som spesialfelt, må påregnes å bli bedømt strengere enn normalt når han treffer beslutninger som har skattemessige implikasjoner.

Hva som skal til for å anse selskapsledelsens opptreden for *uaktsom*, er det vanskelig å si noe generelt om. Med uaktsomhet menes et avvik fra forsvarlig handlemåte, mens det med grov uaktsomhet menes et markert avvik fra forsvarlig handlemåte.⁵ Det er imidlertid tilstrekkelig å påvise alminnelig uaktsomhet for å pålegge erstatningsansvar. For å kunne vurdere om handlingen/unnlåtelsen er et avvik fra forsvarlig handlemåte, må man se opptredenen i lys av hva som ville vært forventet av andre i samme situasjon og i lys av de pliktene personen har etter aksjeloven og rettspraksis. Ikke alle avvik fra forsvarlig handlemåte leder til erstatningsansvar. Høyesterett har i den såkalte «Ivaran-dommen» (inntatt i Rt. 2003 s. 696) fastslått at:

«det (er) likevel rom for en viss kritikkverdig adferd før det blir tale om erstatningsbetingende uaktsomhet.»

Ivaran-dommen gjaldt bedømmelsen av profesjonsansvar, men uttalelsen må i enda større grad også gjelde for styremedlemmer, der det må sies å være et større spillerom enn for profesjonsutøvere.

At det har oppstått et *økonomisk tap*, er normalt enkelt å dokumentere, men beregningen av størrelsen på tapet kan by på vanskeligheter. Særlig gjelder dette når kravet som fremmes er basert på at selskapets aksjer har tapt sin verdi. Så lenge aksjene ikke er solgt, utgjør disse bare et latent tap. Det kan bli en utfordring for en dommer å beregne hva som er sannsynlig tap i slike tilfelle, og det kan reises spørsmål om det overhodet foreligger tap på en kreditors hånd når aksjene ikke er solgt.

5 Jf. Høyesteretts dom inntatt i Rt. 1989 s. 1318 («Testamentdommen»).

En enkel, effektiv
og forutsigbar
IKT-hverdag

Komplette løsninger til regnskapsbransjen

Vi ønsker at et regnskapsbyrå skal ha en enkel, effektiv og forutsigbar IKT-hverdag. Det betyr få, men kunnskapsrike leverandører.

Hos DI Systemer handler du direkte med leverandøren av produksjons-, drifts- og kvalitets-sikringsystemet – uten mellomledd. Vil du ha tilleggsløsninger som for eksempel skanning og avstemming, tar vi ansvar for leveransen. Ønsker du ekstern IKT-drift (ASP-løsning), kan du overlate det til samme leverandør. Erfaringer og nye ideer utveksles i eget brukerforum.

DI Systemer ønsker også å tilfredsstille krav og ønsker om løsninger fra byråets kunder. Vi kan hjelpe deg med elektronisk transaksjonsutveksling med for eksempel bransjespesifikke løsninger, onlineløsninger eller tilgang til egne data via en internettportal.

Dette er hva vi mener med komplette løsninger til regnskapsbransjen.

E-post: di@disystemer.no
Telefon: 73 82 76 00 [Trondheim]
22 78 27 20 [Oslo]

www.disystemer.no

Den som krever erstatning, plikter også å dokumentere årsakssammenheng mellom selskapsledelsens opptreden og tapet. Dette kan by på utfordringer. Høyesterett har videre i to dommer fra 1993 («Sjødal» og «Stiansen») presisert at et krav mot selskapets representanter må rubriseres enten som et «selskapskrav» eller «særkrav». Et «selskapskrav» er en forringelse av selskapets verdier, og det kan kun fremmes av selskapet selv eller et eventuelt konkursbo. Et særkrav er kravet som en enkeltkreditor fremmer, for eksempel en kunde som mener at et medlem av selskapets ledelse har handlet på en måte som har påført ham et direkte tap. I grenseland mellom disse to formene for krav har man tilfeller hvor enkeltkreditorer krever erstatning fra for eksempel styreformannen med den begrunnelse at hans uaktsomme handlinger reduserte selskapets verdier slik at kreditoren ikke fikk fullt oppgjør. Dersom selskapet allerede har mottatt oppgjør fra styreformannen, er kreditoren bundet av selskapets avtale, jf. aksjelovens § 17–6. Dersom slikt oppgjør ikke er mottatt, kan kreditoren tilkjennes erstatning, men størrelsen på erstatningen må baseres på antatt dividende, ettersom en enkeltkreditors krav ikke kan gå til fortregning for øvrige kreditors krav mot selskapet/selskapsledelsen.

Et erstatningsansvar for styremedlemmet eller daglig leder kan falle helt eller delvis bort som følge av *skadelidtes medvirkning*. Skadeserstatningsloven § 5–1 lyder slik:

«§ 5–1. (den skadelidtes medvirkning)

1. Dersom den direkte skadelidte eller erstatningssøkeren har medvirket til skaden ved egen skyld, kan erstatningen settes ned eller falle bort for så vidt det er rimelig når en tar hensyn til atferden, og dens betydning for at skaden skjedde, omfanget av skaden og forholdene ellers. Dette gjelder likevel ikke dersom skadelidte på skadetiden ikke hadde fylt 10 år.

2. Som medvirkning regnes det også når den direkte skadelidte eller erstatningssøkeren har latt være i rimelig utstrekning å fjerne eller minske risikoen for skade eller etter evne å begrense skaden.

3. Reglene i nr. 1 og 2 gjelder tilsvarende ved medvirkning av andre personer eller forhold som den direkte skadelidte eller erstatningssøkeren i denne sammenheng hefter for.»

Videre kan et erstatningsansvar *lempes*, etter skadeserstatningsloven § 5–2, som det vises til i aksjelovens § 17–2:

«§ 5–2. (lemping av erstatningsansvar)

Erstatningsansvaret kan lempes når retten under hensyn til skadens størrelse, den ansvarliges økonomiske bæreevne, foreliggende forsikringer og forsikringsmuligheter, skyldforhold og forholdene ellers finner at ansvaret virker urimelig tyngende for den ansvarlige. Det samme gjelder når det i særlige tilfelle er rimelig at den skadelidte helt eller delvis bærer skaden.»

Domstolene har i flere saker funnet grunnlag for å foreta reduksjon i erstatningsoppgjøret som følge av medvirkning eller lemping. I en nylig avsagt dom i Frostating lagmannsrett (LF-2009–47 256), fant lagmannsretten at et styremedlem i et selskap som drev ulovlig fondsmeglingsvirksomhet (Delta Management AS) og som gikk med store tap, kunne holdes erstatningsrettslig ansvarlig for tap påført aksjonærene, men at ansvaret bortfalt i sin helhet under henvisning til lempningsreglene. Dette fordi lagmannsretten la til grunn at aksjonærene var klar over at det var stor risiko involvert med de investeringer som ble foretatt. I en dom fra Agder lagmannsrett fra 2007 (LA-2007–37 537) ble ansvaret for styremedlemmene redusert med ca. 1/3 fordi disse var blitt villedet av daglig leder.

Forvaltningsplikten

Forvaltningen av selskapet hører under styret, og de nærmere plikter er angitt i aksjelovene § 6–12, som lyder slik:

«§ 6–12. Forvaltningen av selskapet

(1) Forvaltningen av selskapet hører under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten.

(2) Styret skal i nødvendig utstrekning fastsette planer og budsjetter for selskapets virksomhet. Styret kan også fastsette retningslinjer for virksomheten.

(3) Styret skal holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

(4) Styret iverksetter de undersøkelser det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver. Styret skal iverksette slike under-

søkelser dersom dette kreves av ett eller flere av styremedlemmene.

(5) Hvis det er avtalt at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, jf § 6–35 annet ledd, gjelder lov om allmennaksjeselskaper § 6–37 fjerde ledd tilsvarende.»

Styrets forvaltningsplikt er omfattende og utgjør normalt hovedtema på styremøtene. Mens daglig leder har ansvaret for den daglige drift (som blant annet beslutninger om innkjøp, ansettelse osv.), har styret ansvar for mer overordnede beslutninger. Typisk vil dette være beslutninger om oppkjøp av selskaper, omorganisering av egen virksomhet, hvilken virksomhet selskapet skal drive osv. Like fullt har styret et ansvar for å etablere kontroll med selskapets økonomi. Et typisk område for ansvar er hvor selskapets forretningsstruktur er eksponert for høy risiko uten tilstrekkelig kontroll, eller hvor økonomien i selskapet er lite synbar, selv for styret.

Det er avsagt en rekke dommer om slike saker hvor styrets medlemmer har blitt holdt erstatningsrettslig ansvarlig. En dom avsagt av Frostating lagmannsrett (LF-2009–47 256) er veldig illustrerende for risikoen for ansvar ved å sitte i et styre når man ikke har kompetansen til å drive et selskap. Den gjaldt spørsmålet om erstatningsansvar for styremedlemmer i et fondsmeglingselskap (Delta Management AS) overfor investorer. Selskapet hadde kun vært i drift i litt over ett år før det ble avvirket som følge av at Kredittilsynet fant at det drev ulovlig virksomhet. Lagmannsretten var ikke tvil om at styremedlemmenes minimale kontroll med virksomhetens økonomi var amatørmessig og klart i strid med styrets forvaltningsplikt:

«Innledningsvis finner lagmannsretten grunn til å peke på at bevisførselen etterlater et bilde av en virksomhet som har vært drevet av aktører som har vist en klart manglende kompetanse innenfor styrearbeid og ledelse av en virksomhet som etter hvert omfattet store verdier. Verken hos styret eller ledelsen ble det vist tilstrekkelig handlekraft og styringsevne til å få på plass et helt grunnleggende element som løpende regnskapsførsel, noe som igjen var en forutsetning for å kunne utøve en reell kontroll med den økonomiske virksomheten selskapet drev. Til tross for at både styrets medlemmer, daglig leder og revisor var klar over at regnskapsførselen og de interne kontrollsystemer ikke var på plass høsten 2003, var likevel ikke selskapet i

stand til å fremlegge et revidert årsregnskap for 2003 før i slutten av juni 2004. Heller ikke perioderegnskaper ble produsert i denne perioden, for å sikre en løpende regnskapsmessig oppfølging.»⁶

I de tilfellene hvor styret tar beslutninger vedrørende selskapets drift, er styrets medlemmer kun i begrenset grad eksponert for erstatningskrav for skjønsmessige vurderinger. Dette ble fastslått av Høyesterett i Normount-dommen inntatt i Rt. 1991 s. 119.

I den nevnte sak var en befrakter ute av stand til å oppfylle kontraktsforpliktelser med leverandører som hadde sjøpant for deres krav i reders skip. Rederen krevde erstatning for dets tap, av befrakters styremedlemmer. Spørsmålet var om styremedlemmene hadde opptrådt uaktsomt da de inngikk et bestemt certeparti på et tidspunkt da styret kjente til tap på tidligere inngåtte certepartier. Høyesterett uttalte at en uriktig skjønsmessig bedømmelse av den risikoen som slutningen innebar, ikke kunne utløse ansvar, og frifant styremedlemmene. Høyesteretts uttalelse er i sam-

⁶ Styremedlemmene ble frifunnet til tross for de klare bruddene på både forvaltningsplikten og tilsynsplikten. Årsaken var at styreformannen allerede hadde inngått et forlik med konkursboet, og var således beskyttet mot øvrige krav fra kreditorerne, jf. aksjelovens § 17–6. Styremedlemmet som ble saksøkt av kreditorerne, ble pålagt ansvar, men ansvaret ble lempet til null da lagmannsretten mente at kreditorerne var klar over risikoen ved de investeringer som ble foretatt på deres vegne.

svar med det som internasjonalt er kjent som «the business judgment rule», dvs. at alminnelige feil begått ved forretningsmessige beslutninger som beror på skjønn, ikke utløser ansvar for styremedlemmene.

Høyesterett gav noen interessante uttalelser om styrets ansvar, som gjengis her:

«Loven gir gjennom aksjeselskapsformen adgang til ansvarsbegrensning nettopp for risikofylte virksomheter. Aksjeselskapets ansvar er begrenset til de midler selskapet disponerer over. Dersom kreditor ikke får dekning gjennom disse midler, må det derfor kreves noe spesielt for at han skal kunne skjære gjennom ansvarsbegrensningen og søke dekning hos de enkelte deltakere - aksjonærene - eller hos styremedlemmene som har stått for ledelsen av selskapet.

(...)

Tvistespørsmålet er, som tidligere antydte, om Normounts økonomi på den aktuelle tid var så dårlig at styret burde ha søkt avverget at ytterligere krav ville oppstå mot selskapet – krav som selskapet ikke ville være i stand til å dekke når de forfalt.

(...)

Etter dette kan jeg ikke se det annerledes enn at de to styremedlemmene som saken

er reist mot, har vurdert som forsvarlig den disposisjon de var med på. De så nok større muligheter i den nye linjetrafikken enn det reelt var grunnlag for. Slik jeg ser det, sto de åpenbart i den tro at tapsfasen var nær ved å være overvunnet. Etter mitt syn har de to styremedlemmene holdt seg tilbørlig underrettet om såvel markedsutviklingen, som resultatutviklingen. De har for så vidt feilvurdert situasjonen. Men denne feilen består, så vidt jeg kan forstå, i en uriktig skjønsmessig bedømmelse av den risiko slutningen av M/S ARAO medførte. En slik skjønsmessig feilvurdering kan etter gjeldende teori og rettspraksis ikke utløse erstatningsansvar.»

Dommen viser at det er rom for å ta feil beslutninger i styret vedrørende driften av selskapet, men det er viktig å merke seg at styremedlemmene i overnevnte sak hadde holdt seg tilbørlig underrettet om «så vel markedsutviklingen, som resultatutviklingen». Det er ikke gitt at et styremedlem vil bli fri for ansvar dersom dette treffer beslutninger uten å ha vurdert de faktiske forutsetninger først. Et styremedlem bør derfor avstå fra å stemme over forslag med stor økonomisk påvirkning på selskapets drift dersom det ikke har fått tilgang til nødvendig underlagsmateriale først.

Tilsynsansvaret

Styret har også et tilsynsansvar, som er nedfelt i aksjeloven § 6–13:

Quality Broker er eksperter på rådgivning/kjøp av forsikringer for næringslivet.
Torsdag 13. oktober arrangeres årets høstseminar for vår kundekrets på Felix, Aker Brygge.

«Når katastrofen inntreffer»
– hvilke forsikringer har din bedrift og dine kunder?

Meld deg på du også til post@quality-broker.no – S.U. senest 1. oktober.

For mer informasjon følg med på www.quality-broker.no

QUALITY BROKER
www.quality-broker.no

«§ 6–13. Styrets tilsynsansvar

1. Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet for øvrig.
2. Styret kan fastsette instruks for den daglige ledelse.
3. I selskaper som bare har én aksjeeier, skal styret sørge for at avtaler mellom selskapet og aksjeeieren nedtegnes skriftlig.»

Tilsynsansvaret medfører at styret ikke passivt og ansvarsfritt kan la daglig leder drive selskapet alene. Styret pålegges her å følge opp daglig leders beslutninger og aktivt vurdere om driften er forsvarlig. Også i selskaper hvor daglig leder gir jevnlig redegjørelser, vil det i enkelte tilfeller være nødvendig at styret utfører egne undersøkelser for å kontrollere om redegjørelsene stemmer overens med virkeligheten. I helt spesielle tilfeller vil styremedlemmene kunne få erstatningsansvar for tap påført kreditorer eller selskapets aksjonærer som følge av daglig leders handlinger selv om daglig leder førte styret bak lyset. To dommer fra de siste årene illustrerer dette.

I EIA-dommen (LB-2008–120 826) fremmet konkursboet etter European Insurance Agency AS krav mot styrets formann for brudd på tilsynsplikten. Daglig leder hadde over flere år oppgitt at forsikringsavtaler var plassert i utlandet, uten at det kunne føres bevis for dette. I tillegg hadde daglig leder i sin stilling foretatt en rekke ulovlige økonomiske disposisjoner som reduserte selskapets økonomi. Daglig leder hadde ført styret bak lyset, men styrets leder ble likevel dømt til å erstatte konkursboets tap som følge av brudd på tilsynsplikten. Lagmannsretten viste særlig til at bare et fåtall styremøter var blitt avholdt og at det ikke hadde blitt utvist kontroll med daglig leders handlinger. Det var også et konkret brudd på aksjelovens § 6–13 tredje ledd ved at en avtale mellom selskapet og daglig leder som aksjonær ikke hadde blitt nedtegnet skriftlig.

I Horten Catering-dommen (LA-2007–37 537) fremmet konkursboet krav mot selskapets styremedlemmer blant annet for brudd på tilsynsplikten. I den aktuelle saken hadde daglig leder i flere år holdt skjult for styret at selskapets økonomi var svak. Styremedlemmene ble kritisert for ikke å ha fulgt opp daglig leder når regnskapsrapporteringen hennes sviktet. Det ble vist til at hennes rapportering til styret kun ble foretatt muntlig.

ANSVAR: Tilsynsansvaret medfører at styret ikke passivt og ansvarsfritt kan la daglig leder drive selskapet alene.

Ved brudd på tilsynsplikten kan det bli aktuelt med lemping av ansvaret. Det var også tilfelle i begge de to dommene som er vist til over. I EIA-saken ble ansvaret lempet fra 24 millioner til ni millioner. I Horten Catering saken ble ansvaret lempet med ca. 1/3.

Handleplikten

Styrets plikt til å sørge for at selskapet til enhver tid har forsvarlig egenkapital fremkommer av aksjeloven § 3–4:

«§ 3–4. Krav om forsvarlig egenkapital

Selskapet skal til enhver tid ha en egenkapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet.»

Når styret blir klar over at selskapet ikke lenger har forsvarlig egenkapital, oppstår det en handleplikt. Handleplikten innebærer at styret straks må behandle saken og vurdere tiltak. Dersom det ikke er mulig å gjennomføre nødvendige tiltak for å skape forsvarlig egenkapital, plikter selskapet å oppløse selskapet. Dette følger av aksjeloven § 3–5:

«§ 3–5. Handleplikt ved tap av egenkapital

(1) Hvis det må antas at egenkapitalen er lavere enn forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet, skal styret straks behandle saken. Det samme gjelder hvis det må antas at selskapets egenkapital er blitt mindre enn halvparten av aksjekapitalen. Styret skal innen rimelig

tid innkalle generalforsamlingen og gi den en redegjørelse for selskapets økonomiske stilling. Dersom selskapet ikke har en forsvarlig egenkapital i samsvar med § 3–4, skal styret på generalforsamlingen foreslå tiltak for å rette på dette.

(2) Hvis styret ikke finner grunnlag for å foreslå tiltak som nevnt i første ledd fjerde punktum, eller slike tiltak ikke lar seg gjennomføre, skal det foreslå selskapet oppløst.»

Det er verdt å merke seg at handleplikten kan inntre forut for at selskapet er insolvent. I rettspraksis er det flere tilfeller hvor styremedlemmer har blitt holdt erstatningsrettslig ansvarlig for å ha unnlatt å gripe inn når selskapets egenkapital er tapt selv om selskapet pr. dette tidspunkt enda ikke er insolvent. Mest illustrerende er kanskje Horten Catering-dommen fra 2008 (LA-2007–37 537) hvor styret ble kraftig kritisert for ikke å treffe de nødvendige tiltak når selskapets egenkapital var tapt, og det mottok informasjon som tilsa at selskapets verdier var mindre verdt enn antatt.

Lagmannsretten fant i denne dommen at styret var klar over at selskapets egenkapital var tapt sommeren 2001. Videre drift var på dette tidspunkt likevel ikke uforsvarlig, fordi styret la til grunn at den eiendommen selskapet eide hadde en betydelig merverdi. Styret ønsket å selge eiendommen og kjøpe en annen for å videreføre driften i sistnevnte. I november 2001 forelå en takst som viste en lavere verdi av eiendom selskapet eide enn tidligere antatt. Selv om det ble innhentet takster fra andre meglere som viste høyere verdi, mente lagmannsretten at styret i november 2001 ikke lenger kunne være i god tro om at eiendommen hadde en merverdi. Når styret deretter besluttet kjøp av ny eiendom mens førstnevnte enda ikke var solgt, var dette uaktsomt og erstatningsbetingende da det pådro selskapet ytterligere jevnlig utgifter.

Styrets objektive ansvar for at aksjekapital er innbetalt

Den klare hovedregelen er at styret eller daglig leder må ha forårsaket tapet med uaktsomhet eller forsett for at erstatningsansvar skal pådras. Et viktig unntak i aksjelovene finnes i § 2–19, som pålegger styrets medlemmer og revisor et solidarisk objektivt ansvar for det som måtte mangle av aksjekapitalen som i meldingen til Foretaksregisteret er oppgitt og bekreftet inn-

betalt. Dette til tross for at det ikke er voldt skade:

«§ 2–19. Ansvar for melding om innbetalt aksjekapital

(1) Styrets medlemmer og revisor er solidarisk ansvarlig for det som måtte mangle av den aksjekapital som i meldingen til Foretaksregisteret er oppgitt og bekreftet innbetalt eller gjort opp på annen måte. Dette gjelder selv om det ikke er voldt skade.

(2) Ansvar etter første ledd gjelder ikke mangler som skriver seg fra verdsettingen av innskudd i andre eiendeler enn penger.»

Bestemmelsen pålegger styremedlemmene og revisor et solidarisk garantiansvar for at informasjonen som er gitt Foretaksregisteret om hvor mye som er innbetalt som aksjekapital, er korrekt. Høyesterett har i en avgjørelse fra 2009 presisert at ansvaret begrenser seg til å stå inne for at det oppgitte beløpet er stilt selskapet til rådighet, mens verken styremedlem eller revisor er ansvarlig for at aksjekapitalen brukes opp,

selv om dette skulle finne sted øyeblikkelig etter innbetalingen.

Høyesterettssaken, inntatt i Rt. 2009 s. 1032 (Finance Credit), gjaldt ansvaret for et styremedlem for at aksjekapital ved kapitalforhøyelse faktisk var innbetalt. Det var på det rene at aksjekapitalen de facto ble innbetalt til selskapet, men det samme beløpet ble samme dag tilbakeført til selskapet som innbetalte dette, og konkursboet hevdet således at aksjekapitalen ikke reelt var innbetalt. Høyesteretts flertall (tre dommere) la vekt på at ansvaret var strengt og at hensynet til forutsigbare og praktiske regler talte mot å la ansvaret bero på en nærmere og helt konkret vurdering av om innskuddet, pga. etterfølgende forhold, ikke fremstår eller er, reelt.

Et sterkt mindretallsvotum var uenig med flertallet. Det er således ikke sikkert at styremedlemmer vil bli vurdert like «mildt» i andre tilsvarende saker i fremtiden.

Det er først og fremst revisorer som har blitt dømt til å erstatte selskapets tap

under aksjelovens § 2–19. Men at ansvaret også for styremedlemmer er høyst reelt, følger av Oslo tingretts dom i Finance Credit-saken mot revisor, hvor sistnevnte ble dømt til å erstatte konkursboet over NOK 600 millioner.

Daglig leders plikter

Også daglig leders plikter er nedfelt i aksjelovene (§ 6–14):

«§ 6–14. Daglig ledelse

(1) Daglig leder står for den daglige ledelse av selskapets virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt.

(2) Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller stor betydning.

(3) Daglig leder kan ellers avgjøre en sak etter fullmakt fra styret i det enkelte tilfellet eller når styrets beslutning ikke kan avventes uten vesentlig ulempe for selskapet. Styret skal snarest underrettes om avgjørelsen.

Har du planer om å starte regnskapsbyrå?

Nye utfordringer for revisjonsbransjen

Forslaget om oppheving av revisjonsplikten har ført til at en del revisorer også ønsker å ta ut autorisasjon som regnskapsfører. Dette gir mulighet for å tilby regnskapstjenester til kunder som evt. velger bort revisjon fom. 2011.

Hvilke løsninger bør revisor velge?

I Duett Økonomisystem har vi i over 20 år levert smarte løsninger for regnskapsbransjen. Duett har elegante selvbetjeningsløsninger for en fleksibel arbeidsdeling mellom kunde og regnskapsfører. Mengden manuelt arbeid for regnskapsfører blir redusert til et minimum, og kunden blir også mer fornøyd.

Duett - for både revisjons- og regnskapsvirksomhet

I tillegg til bransjeløsningen for regnskapsførere, inneholder Duett også en spesiell løsning for revisorer. Fokuset her er effektiv timefangst, timebudsjettering og fakturering i en helintegrert økonomiløsning. Slik kan samme programvare løse behovet for alle deres ansatte/selskaper, uansett om de driver med revisjon eller regnskapsføring. En felles løsning er kostnadseffektivt.

Daldata As - din totalleverandør

I tillegg til Duett Økonomisystem leverer vi markedsledende løsninger for lønn, reiseregninger, oppslagsverk og hjemmesider. Vi tilbyr IT-drift av alle dine programmer, slik at du kan jobbe på kontoret, fra hjemmekontor eller ute hos klientene med sikker og stabil pålogging.

Med Daldata som samarbeidspartner reduserer du antall leverandører og kontaktpunkter vesentlig.

Vi tar ansvar for din totale IT-løsning slik at du kan konsentrere deg om din kjernevirksomhet.

Ønsker du mer informasjon?

Kontakt oss på tlf. 62 48 26 00, E-post daldata@daldata.no eller se www.daldata.no for mer informasjon om hva vi kan tilby deg.

Daldata leverer smarte IKT-produkter og tjenester som er gull verdt for kundene. Vi er en solid samarbeidspartner med høy kunnskap og lang erfaring. Bli en vinner sammen med oss - velg løsninger og kompetanse fra Daldata!

(4) Daglig leder skal sørge for at selskapets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.»

Daglig leders viktigste oppgave er å ta løpende beslutninger med hensyn til den daglige drift. Disse beslutningene skal tas innenfor rammen av de retningslinjer og pålegg som styret setter. I mange selskaper har daglig leder rimelig fritt spillerom, da retningslinjene er vage. Grensen for daglig leders opptreden i slike tilfeller er satt i bestemmelsens annet ledd, nemlig at den daglige ledelse ikke omfatter saker som etter selskapets forhold er av uvanlig stor art eller stor betydning. Dersom daglig leder foretar eller godkjenner større økonomiske transaksjoner eller oppkjøp uten tilstrekkelig klarering med styret først eller godkjenning av styret kort tid etter handlingen, er han eksponert for erstatningskrav både fra kreditorer, aksjonærer og styremedlemmer. Et gjennomgående tema i disse sakene er om de som fremmer krav har lidd tap ved den økonomiske transaksjonen som daglig leder har foretatt.

Dersom daglig leder handler innenfor rammene av styrets retningslinjer og pålegg, samt ikke foretar transaksjoner som er av stor betydning, skal det mye til for at ansvar skal ilegges daglig leder for beslutninger og handlinger som påfører tredjemann tap, jf. også prinsippet i Normount-dommen (Rt. 1991 s. 119) om «business judgment rule».

Nærmere om forsikringsdekningen

Tegningen

Ansvar for styremedlemmene og daglig leder er personlig og individuelt, men i det norske markedet er det for tiden ikke mulig for et enkelt styremedlem eller daglig leder å tegne en separat forsikring for sitt potensielle erstatningsansvar alene. Forsikringsselskapene i det norske markedet krever at bedriften står som forsikringstaker og at hele styret forsikres. Til gjengjeld omfattes også daglig leder/administrerende direktør og øvrige personer i bedriftens ledelse av forsikringen.

Ved tegningen av forsikringen blir bedriften som forsikringstaker ansvarlig for betaling av premien. Premien fastsettes ut fra en rekke faktorer, hvor ønsket forsikringssum, bedriftens virksomhetsområde, omsetning, størrelse og verdier normalt tillegges størst vekt. Raten (forsikringsselskapets fortjeneste) varierer fra forsikrings-

selskap til forsikringsselskap. Det er ikke uvanlig at det gis rabatter dersom det ikke har vært fremmet krav mot styremedlemmene og daglig leder i en viss periode før tegningen. Premien for en styreansvarsforsikring var tidligere høy, men dette har endret seg, og må i dag anses å være relativt rimelig.

Det er ikke uvanlig at enkelte styremedlemmer har styreverv også i andre selskaper, og derfor ønsker å forsikre sitt erstatningsansvar også der. De fleste forsikringsselskap aksepterer å utvide forsikringen slik at den også omfatter alle eller nærmere spesifiserte eksterne styreverv for et enkelt eller alle av styrets medlemmer. Selskapet som betaler forsikringspremien, har ingen spesielle grunner til å betale eventuell forhøyelse av premien for å dekke risikoen ved å ha eksterne styreverv. Styremedlem som ønsker slik tilleggsdekning, må derfor enten betale dette selv eller avtale med selskapets aksjonærer at slik utvidet forsikringsdekning tas ut som vilkår for å sitte som styremedlem.

Advokater kan normalt få tegnet forsikring for eventuelt styreansvar for sine eksterne styreverv, forutsatt at forsikring mot advokatansvar tegnes i samme forsikringsselskap. Også her bør advokatene ta forholdet særskilt opp med partnerskapet som betaler for forsikringen.

Hva forsikringen omfatter

Styreansvarsforsikringen har ulike produktnavn i markedet. I USA og England, hvor produktet ble utviklet, kalles det Directors and Officers Insurance («D&O Insurance»). I Norge er produktet kjent som styreansvarsforsikring eller ledelsesansvarsforsikring. Det sistnevnte er kanskje en bedre betegnelse, da forsikringen ikke bare dekker ansvaret for styrets leder og styremedlemmene, men også ansvaret for daglig leder/administrerende direktør og andre aktører i selskapet med særlig ledende stilling (som for eksempel finansdirektøren). Den nøyaktige avgrensningen følger av det enkelte forsikringsvilkår.

Forsikringen har to hovedelementer: Den dekker for det første kostnadene ved å måtte engasjere advokat for å forsvare seg mot det erstatningskravet som fremmes, og for det andre dekker den det rettslige erstatningsansvaret som styremedlemmet/daglig leder har pådratt seg.

Kostnadsdekningen er muligens det viktigste elementet i forsikringsdekningen. Den

omfatter betaling av advokatsalær, samt også sikrede utgifter ved deltakelse i granskning og rettsmøter. Det er normalt et vilkår at forsikringsselskapet skal gi samtykke før utgifter pådras. Dette løses ved at forsikringsselskapet selv utpeker hvilken advokat som sikrede skal benytte (eventuelt godkjenner en advokat som sikrede allerede har benyttet i saken eller foretrekker), og inngår et direkte kontraktsforhold med denne advokaten, slik at regningene betales direkte av forsikringsselskapet.

Forsikringen dekker også det rettslige erstatningsansvaret for sikrede, opp mot en fastsatt sum (forsikringssummen). Med *rettslig* erstatningsansvar menes at alle vilkårene for erstatning må være oppfylt; sikrede må ha opptrådt uaktsomt, den som krever erstatning må ha lidd et tap, og tapet må skyldes uaktsomheten. Dersom sikrede utbetaler erstatning uten at rettskraftig dom foreligger, må forsikringsselskapet godkjenne utbetalingen først, ellers faller forsikringsdekningen bort. Det er verdt å merke seg at alle ansvarsforsikringer som selges i Norge også dekker tap som er forårsaket av en grovt uaktsom handling av skadevolder.

Som nevnt under punktet over, Styrets objektive ansvar for at aksjekapital er innbetalt, kan et styremedlem bli ansvarlig på objektive grunnlag uten skyld for manglende innbetalt aksjekapital (aksjelovene § 2–19). Hvorvidt også objektive erstatningsansvar er dekket av forsikringen, bør avklares før styremedlemmet aksepterer forsikringen. Ikke alle styreansvarsforsikringer som selges i Norge dekker slikt ansvar.

Det er normalt ingen egenandel på styreansvarsforsikringen, slik at styremedlemmet eller den daglige leder ikke trenger å innbetale noe til selskapet før det ytes bistand.

Hva forsikringen ikke omfatter

Styreansvarsforsikringene inneholder flere unntak, som varierer fra forsikringsselskap til forsikringsselskap.

Det viktigste unntaket, som gjelder for alle forsikringsselskapene, er at forsikringen ikke omfatter rettslig erstatningsansvar for *forsettlig* handlinger/unnlattelser. Unntaket kan skape utfordringer i saker hvor styremedlemmet anklages for å ha utvist forsett, eventuelt forsett eller uaktsomhet. Derfor er det nå presisert i de fleste forsikringsavtaler at forsikringsselskapet ikke

See it right the first time

Improve your audit results and extend your capabilities with IDEA's powerful functionality. With IDEA®, you can lower your cost of analysis, add more quality to your work and meet the new professional requirements regarding fraud and internal control by putting the power of IDEA to work for you. IDEA can read, display, analyze, manipulate, sample or extract from data files from almost any source - mainframe to PC, including reports printed to a file.

Improve Your Auditing Performance

With IDEA's powerful functionality you can improve your results and extend your capabilities. Designed by auditors for auditors.

Gain the Professional Respect You Deserve

Identify control and transaction issues before they become a problem for your employer or client. Nothing improves your career prospects better than finding anomalies not previously detected!

Increase Your Value

You know how to plan and conduct an audit. Let IDEA help you get more work done in less time. IDEA has a combination of functions and features, not found in any other product, to help you work more efficiently, effectively and add more value to your organization or clients.

IDEA is a registered trademark of CaseWare IDEA Inc.

www.caseware-idea.no

kan nekte å dekke sikredes advokatkostnader før det eventuelt måtte foreligge en rettskraftig dom som fastslår forsett. Skulle slik dom bli avsagt mot sikrede, kan dog selskapet kreve regress mot styremedlemmet for selskapets utgifter.

Videre unntas normalt ansvar for *fysisk skade på person eller ting*. Dersom styret for eksempel beslutter at bedriften skal vente med oppussing av en bygning selskapet eier, og en taksten fra denne bygningen treffer en tilfeldig forbipasserende, er ikke styrets eventuelle ansvar forsikringsdekket.

De fleste forsikringer unntar også dekning av *strafferettslige bøter*, men det er mulig å tegne tilleggsdekning som forsikrer bøter som ilegges ut uten at skadevolder har utvist forsett, mot en forhøyet premie.

Når forsikringen gjelder

Et særtrekk ved styreansvarsforsikringen er at den kun gjelder for krav som fremmes mot sikrede *mens forsikringen løper*. På fagspråket kalles dette for «claims made- prinsippet». Med krav som fremmes mot sikrede, menes enten skriftlige erstatningskrav eller skriftlige meldinger som gjør rede for omstendigheter som gjør det klart at krav vil bli fremmet mot ham. Fremmes slikt krav første gang etter at forsikringen har utløpt, er det ingen forsikringsdekning, selv om skaden inntraff i forsikringsperioden. Claims made-prinsippet skiller seg således fra alle andre former for periodiseringer som brukes ved for eksempel bedriftsansvar og skade på hus og innbo.

Et eksempel fra det virkelige liv kan være illustrerende: Et selskap sa opp sin forsikring ved årsskiftet etter at det var varslet økning av forsikringspremien. Et halvt år senere mottok styrets leder et krav om erstatning i millionklassen for et styrevedtak som ble foretatt året før. Styrets leder meldte kravet til sitt forsikringsselskap, som avviste det. Forsikringsselskapet viste til at styreansvarsforsikringen kun dekket krav som ble meldt mens forsikringen løp. Det aktuelle kravet var første gang fremmet *etter* at selskapet hadde sagt opp forsikringen. At den ansvarsbetingende handlingen ble foretatt mens det var en gyldig forsikring, var irrelevant. Styrets leder stod altså her uten forsikringsdekning og må selv betale for advokat for å forsvare seg mot et krav som han mener er helt uberettiget.

Eksemplet illustrerer hvor viktig det er at selskapet ikke sier opp styreansvarsforsikringen før det er sikker på at det ikke er aktuelt med krav mot tidligere sittende styre. Det samme gjelder for konkursbo. Bostyrer bør ikke si opp forsikringen før bobehandlingen er avsluttet. Dersom styret eller bostyrer likevel ønsker å si opp den løpende forsikringen, kan det være lurt å kjøpe en tilleggsdekning som i markedet kalles «extended discovery period». Denne gjelder utelukkende for krav som fremmes i en viss tid fremover som hadde sitt utspring i handlinger/unnlater før hovedforsikringen ble sagt opp. Prisen for slik «extended discovery period»-dekning er normalt veldig høy, mellom 70–90 % av premien for hoveddekningen.

4. Fordeler og ulemper med å tegne styreansvarsforsikring

I en tid hvor det forventes en høy grad av profesjonell håndtering av et selskaps anliggende, viser rettspraksis at ikke bare slett håndtering av konkrete saker i styremøter, men også manglende aktiv oppfølging av driften og daglig leders arbeid, kan lede til erstatningsansvar. Ved konkurs er eksponeringen for erstatningskrav særlig stor, ettersom selskapets økonomiske anliggende vil bli gjennomgått av en borevisor. Det er ikke alltid like synbart for kreditoren som for styremedlemmet hvilke tiltak som er gjort for å forhindre tap for selskapet, og et styre vil alltid være eksponert for uberettigede så vel som berettigede krav. Mange krav som fremmes, bærer preg av etterpåklokskap.

I sitt verv som tillitsmann for selskapet, kan et styremedlem og daglig leder rå over store verdier. Men uavhengig av størrelsen på verdiene kan et erstatningskrav ramme den personlige økonomien til tillitsmannen hardt. Et styreansvarskrav er ofte kompleks, og kostnadene til advokat kan bli betydelige. Etter vårt syn er en styreansvarsforsikring en *økonomisk sikkerhet* for styremedlemmet/daglig leder som tar bort en bekymring for tillitsmannen når det utfører sitt arbeid for selskapet. Det vil også kunne fungere som et incentiv til at flere dyktige personer utfører styreverv.

Styreansvarsforsikringen gir også en *personlig avlasting* for den som får rettet et krav mot seg. Når et krav fremmes, er det ofte godt dokumentert og svært detaljert. Det bes om at en rekke dokumenter fremlegges og at forhold redegjøres nærmere for. Det kan virke overveldende å

måtte besvare og eventuelt imøtegå et slikt krav. Dersom det er lang tid siden vedkommende trakk seg fra sin stilling, kan det også være utfordringer med å huske og rekonstruere hendelsesforløpet. Vår erfaring er at bistanden fra en advokat betalt av forsikringsselskapet er helt uvurderlig. Advokaten kan innhente og systematisere sakens dokumenter på styremedlemmets vegne uten å måtte tenke på eget tidsforbruk og advokatens salær.

Et stort praktisk minus med å ha styreansvarsforsikring, er at forsikringen er prosessdrivende. Selv om styremedlemmet vil ha en advokat betalt av forsikringsselskapet til å bistå seg, er det styremedlemmet selv som er gjenstand for rettsforfølgningen, og som må møte i domstolene og forsvare seg. Mange styremedlemmer finner påkjenningen veldig stor. Til tross for dette vil vi anbefale at forsikring tegnes. Dette fordi at det ikke er noen garantier for at kreditorer eller bostyrere vil unnlate å fremme krav mot styremedlemmet når tap oppstår bare fordi medlemmet ikke har forsikring. Uten forsikring risikerer et styremedlem økonomisk ruin når han har opptrådt uaktsomt i sitt virke.

På denne bakgrunn vil vi anbefale at et verv som styremedlem eller daglig leder ikke påtas uten at det er grundig vurdert om det skal kreves at selskapet tegner og betaler for en forsikring for deres potensielle personlige ansvar.

For selskapets aksjonærer kan en forsikringsdekning for styremedlemmene fremstå som en ren utgift, som ikke pådras med mindre styremedlemmene krever dette som vilkår for å ta vervet. Men så lenge premien holder seg på et lavt nivå, vil fordelene med å ha et solid selskap til å ta regningen dersom styremedlemmet forsømmer seg, etter vårt syn helt klart overgå fordelene med å slippe å betale en liten årlig forsikringspremie.

Forut for tegningen av ansvarsforsikring for selskapets ledelse, er det både i ledelsen og aksjonærenes interesse at forsikringen ikke bare dekker uaktsom og grov uaktsom opptreden, men også det objektive ansvaret styrets medlemmer har for innbetalt aksjekapital (aksjelovenes § 2–19).⁷

⁷ En stor takk gis til advokat Erik v. Hirsch, som har gjennomgått artikkelen og gitt verdifulle innspill.